



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 9103/2021
02.02.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић, Иване Рађеновић, Татјане Матковић Стефановић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Бранислав Богдановић, адвокат из ..., против тужене „UniCredit Bank Srbija“ АД Београд, чији је пуномоћник Тамара Симић Пајовић, адвокат из ..., ради утврђења ништавости и стицања без основа, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 10421/19 од 09.09.2021. године, у седници одржаној 02.02.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Вишег суда у Београду Гж 10421/19 од 09.09.2021. године, као изузето дозвољеној.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Вишег суда у Београду Гж 10421/19 од 09.09.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П 23590/2018 од 06.03.2019. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснован тужбени захтев којим је тужиља тражила да се утврди да је ништава одредба члана 11. став 1. тачка 1 Уговора о стамбеном кредиту број ... од ...2013. године, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС за ЕУР важећем на дан плаћања“ и да се тужена обавезе да јој на име стицања без основа исплати износ од 40.902,85 динара са законском затезном каматом почев од 30.05.2013. године па до исплате, као и захтев тужиље за накнаду трошкова парничног поступка.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужиља да туженој накнади трошкове целог поступка у износу од 52.340,00 динара у року од 8 дана од дана пријема отправке ове пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П 23590/2018 од 06.03.2019. године, ставом првим изреке утврђено је да је ништава одредба члана 11. став 1. тачка 1 Уговора о стамбеном кредиту број ... од ...2013. године, која гласи: „Корисник кредита се обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС за ЕУР важећем на дан плаћања“. Ставом другим изреке тужена је обавезана да тужиљи на име стицања без основа исплати износ од 40.902,85 динара са законском

затезном каматом почев од 30.05.2013. године па до исплате. Ставом трећим изреке тужена је обавезана да тужили накнади трошкове парничног поступка од 20.572,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате.

Пресудом Вишег суда у Београду Гж 10421/19 од 09.09.2021. године, ставом првим изреке одбијена је жалба тужене и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке одбијен је захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права са позивом на одредбу члана 404. ЗПП.

Одлучујући о дозвољености ревизије у смислу члана 404. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, број 72/11, 55/14, 87/18 и 18/20), Врховни касациони суд је оценио да су испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе, па је на основу члана 404. став 2. тог закона одлучио као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је утврдио да је ревизија тужене основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је као корисник кредита са туженом као даваоцем кредита закључила Уговор о стамбеном кредиту од ...2013. године, којим је тужили одобрен кредит у износу од 24.480 евра (у динарској противвредности по средњем курсу НБС на дан пуштања средстава). Одредбом члана члана 11. став 1. тачка 1 наведеног уговора тужила се обавезала да плати туженој банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита, у динарској противвредности по средњем курсу НБС за ЕУР важећем на дан плаћања. У обрасцу понуде за кредит у члану 3.3 наведена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и накнада за обраду кредитног захтева 1,50% – 40.902,84 динара (фиксно). У обрасцу обавезних елемената уговора (образац 1б – ОЕ кредита) у члану 3.5 такође је предвиђена накнада за обраду кредитног захтева 1,50% – 40.902,84 динара (фиксно), која је означена као накнада и други трошкови који падају на терет корисника кредита. Тужила је 30.05.2013. године туженој исплатила износ од 40.902,84 динара.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања нижестепени судови су усвојили тужбени захтев, налазећи да је предметна одредба уговора о кредиту ништава јер је противна одредбама чланова 11, 12, 15, 47. и 1065. ЗОО, будући да тужили, као кориснику није предочено уговорном одредбом нити у предуговорној фази на шта се ове накнаде односе, у чему се састоје, колико износе и због чега се везују за одређени проценат од преосталог износа кредита, закључивши да тужила има право на враћање наплаћеног по ништавој одредби на основу чланова 104. став 1, 210. и 214. ЗОО са

законском затезном каматом од дана стицања с обзиром да је банка несавестан стицалац.

По оцени Врховног касационог суда становиште нижестепених судова засновано је на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 103. став 1. Закона о облигационим односима – ЗОО, прописано је да је уговор ништав ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима, а на ништавост суд пази по службеној дужности на основу члана 109. истог закона.

Према одредби члана 1065. Закона о облигационим односима, уговором о кредиту банка се обавезује да кориснику кредита стави на располагање одређени износ новчаних средстава, на одређено или неодређено време, за неку намену или без утврђене намене, а корисник се обавезује да банци плаћа уговорену камату и добијени износ новца врати у време и на начин како је утврђено уговором. Уговор о кредиту се закључује у писменој форми што значи да се у писаном тексту уговора мора утврдити износ кредитних средстава, као и услови давања, коришћења и враћања кредита (члан 1066).

Право банке да обрачунава трошкове и накнаде банкарских услуга поводом закљученог уговора о кредиту произилази из члана 43. Закона о банкама, којим је прописана могућност јединственог начина обрачуна и објављивања трошкова, камата и накнада банкарских услуга и то нарочито по основу депозитних и кредитних послова. Ово право банке је регулисано и подзаконским актима - Одлуком о условима и начину обрачуна ефективне каматне стопе и изгледу и садржини образаца који се уручују кориснику („Службени гласник РС“, број 65/11), која је донета на основу одредаба Закона о заштити корисника финансијских услуга („Службени гласник РС“, број 36/11 и 139/14), који се примењује од 05.12.2011. године, па тако и у конкретном случају с обзиром да је предметни уговор о кредиту закључен 30.05.2013. године.

Према томе, банка има право на наплату трошкова и накнада банкарских услуга у вези са реализацијом кредита, али је таква одредба уговора правно ваљана под условом да је банка у предуговорној фази информисала корисника кредита о врсти и висини свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, понудом која је то садржала, уз одређење да ли су фиксни или променљиви, а ако су променљиви, периоде у којима ће се мењати и начин измене, што је прописано у одредби члана 17. став 4. тачка 10. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Обавештавање корисника у предуговорној фази засновано је на једном од основних начела заштите корисника (право корисника на информисање), и обухвата дужност банке да кориснику пружи информације и одговарајућа објашњења о условима који се односе на (између осталог) уговор о кредиту за који је показао интересовање (у даљем тексту: понуда), на начин који ће кориснику омогућити да упореди понуде различитих давалаца истих услуга и процени да ли ови услови одговарају његовим потребама и финансијској ситуацији, али који корисника ниједног тренутка неће довести у заблуду (чланови 5. тачка 3. и 17. став 1. наведеног закона).

Сагласно овим законским одредбама у наведеној Одлуци Народне банке Србије („Службени гласник РС“, број 65/11) ближе су утврђени изглед и садржина образаца на

којима се понуда уручује кориснику, па је банка дужна да кориснику кредита пре закључења уговора уручи понуду сачињену на одговарајућем обрасцу (образац 1Б-основни подаци о кредиту) који у тачки 3. обухвата трошкове кредита, а у тачки 3.3 врсту и висину свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита (очекивани трошкови у динарима исказују се у апсолутном износу).

Према утврђеном чињеничном стању у понуди поводом предметног уговора о кредиту, у члану 3.3 утврђена је врста и висина свих накнада и других трошкова који падају на терет корисника кредита, а између осталог и минимална накнада за обраду кредитног захтева фиксно 1,50% од износа кредита, односно 40.902,85 динара, што одговара и садржини спорне уговорне одредбе којом се тужила као корисник кредита обавезала да даваоцу кредита плати фиксну фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита у динарској противвредности по средњем курсу НБС за ЕУР важећем на дан плаћања. Како је тужила, садржином наведене понуде у предговорној фази, обавештена о врсти и висини накнаде која пада на њен терет, то банка није била у обавези да доказује структуру ове накнаде нити од чега се састоји, нити је таква уговорна одредба неодређена у смислу чланова 8. и 19. став 1. тачка 12. Закона о заштити корисника финансијских услуга. Исказивање ове накнаде за банкарску услугу (обрада кредита) задовољава услов одређености уговорне обавезе (врста и висина/фиксна или променљива) и у смислу члана 50. Закона о облигационим односима. Имајући у виду наведено, побијана уговорна одредба којом се корисник кредита обавезује да плати банци фиксну једнократну накнаду за обраду кредитног захтева од 1,50% од износа одобреног кредита, није противна основним начелима облигационог права, нити основним начелима заштите корисника финансијских услуга. С обзиром да побијана уговорна одредба није ништава, то тужила неосновано потражује наплаћене новчане износе са законском затезном каматом на основу чланова 104. и 214. ЗОО.

Имајући у виду наведено, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучио као у ставу другом изреке.

Тужена је успела у поступку по ревизији, па јој на основу члана 165. став 2. у вези чланова 153. став 1, 154. и 163. став 2. ЗПП припадају потребни трошкови целог поступка према оствареном успеху у спору. Висина је одмерена на име тражених трошкова за састав одговора на тужбу од стране адвоката у износу од 6.000,00 динара, заступања на једном одржаном рочишту у износу од 7.500,00 динара, састав жалбе од стране адвоката у износу од 12.000,00 динара и ревизије у износу од 18.000,00 динара, све према Адвокатској тарифи важећој у време предузимања ових парничних радњи, и трошкови судских такси на одговор на тужбу у износу од 1.768,00 динара и на ревизију у износу од 7.072,00 динара према важећој Таксној тарифи. Увећање од 20% на име ПДВ-а туженој није признато пошто није приложен рачун о извршеним адвокатским услугама у смислу одредбе члана 42. став 1. и 2. Закона о порезу на додату вредност („Службени гласник РС, бр. 84/2004...5/2016).

Имајући у виду напред изнето, Врховни касациони суд је на основу члана 165. став 1. ЗПП одлучено као у ставу трећем изреке.

**Председник већа – судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић